

Cowfighting

Under några år förestod jag en institution inom ett vårdbolag som radioprogrammet Kaliber gick hårt åt. Hemmet hade inslag av den ifrågasatta behandlingsformen "boot-camp", som åtminstone på kort sikt ändå var framgångsrik. Den präglades av solid vuxennärvaro med tydliga regler och snabba förutsebara konsekvenser vid avvikelser. Det går inte att bygga upp ett positivt behandlingsklimat om man låter missanpassade 15-18-åringar bestämma dagordningen. Problemet var emellertid att det ofta saknades lagliga sätt att gränssätta. Möjligen kunde man dra in veckopengen, men det var föga verkningsfullt ute på bystaden med milstals till närmaste by, där det för övrigt på sin höjd fanns en pizzeria och en bensinstation. Personalens fantasi sattes på hårda prov, man fick inte låsa in gossarna, men det gick ju att låsa in skorna eller köra tvätten i maskinen som sedan naturligtvis hängde upp sig. Och att rymma utan moderiktiga skor och kalsonger var förstas inte att tänka på. Sen kunde man ju kommendera dit en biff bland personalen som satte sig framför dörren och vägrade flytta på sig. Som "Kaliber" påpekade, rätt tveksamma behandlingsmetoder, men socialtjänsten hade i allmänhet inte en susning om vidden av dessa gossars beteendeproblematik och jag tror att miljön trots allt var bättre än på de låsta statliga institutioner som varit alternativet. För när gossarna väl förstod, att det var personalen som bestämde, så blev det riktigt trevligt. Flera elever kunde lämna institutionen och gå vidare i livet bättre rustade än tidigare.

På institutionen fanns sju hästar av skiftande ursprung och ofta med trasslig bakgrund, inte helt olik pojkar. Hästarna var suveräna behandlingsassistenter. Gossarna fick ansvaret för var sin häst och undervisning i ridning och natural horsemanship av en professionell tränare. Eftersom detta bygger på tryggt och tydligt ledarskap, fick eleverna snabbt feedback på sitt invanda beteende. Det funkade liksom inte att stå och gaffla med en annan elev samtidigt som man hanterade 500 kg häst. För att återfå kontrollen, måste man snabbt korrigerat sitt beteende - tala lugnt och uppträda med lugnt och tydligt kroppsspråk. Dessutom kunde hästarna bota både damp och ADHD, åtminstone tillfälligt. Dessa ungdomar som i andra sammanhang saknade förmåga till att koncentrera sig mer än 10 sekunder på någonting, hade inga som helst problem med det, när de satt på en häst...

Alltså tyckte jag att det var viktigt att utveckla hästverksamheten med fler hästar. Eftersom vi sysslade med westernridning, ville vi också ha kor för att kunna leka cowboys på riktigt. En markägande granne ställde ett tiotal hektar mark till förfogande och under en myggrik och varm sommar arbetade pojkar (iförda polardräkter eftersom de var livrädda för mygg) och personal med att stängsla området. Framåt höstkanten var allt klart och kor skulle införskaffas. Den markägande grannen övertalade mig att köpa Highland cattle, eftersom han hade för sig, att de betade av marken på ett bättre sätt. En idiotisk idé som jag (tyvärr) tog till mig. Korna kom på plats med vidhängande tjur.

Ett problem med en verksamhet av det här slaget, var svårigheten att rekrytera kompetent personal. Det krävdes kunskaper i behandlingsarbete och om främmande kulturer, liksom en viss kunskap och intresse för djur. Dessutom, som antyddes ovan, var det inte fel med litet överarmar för att överleva rent fysiskt. Naturligtvis

besatt inte all personal alla dessa egenskaper, vilket påverkade den fortsatta händelseutvecklingen. Tjänstgörande personal vid den högtidliga invigningen av det nya hägnet var en medelålders, misslyckad akademiker som motvilligt hade låtit sig omplaceras från en mer centralt belägen institution inom koncernen. Han åkte enligt mina instruktioner ner till hägnet på kvällen med pojkarna och kunde konstatera att stängslet var nedrivet, troligen av en älg som inte haft en aning om de nya förhållandena. Kor och tjur hade förstas förflyttat sig utanför inhägnaden. Med gemensamma krafter och idéer lyckades man emellertid fösa in korna igen. Men av någon anledning, som jag aldrig fick något begripligt svar på, åkte man sen därifrån, utan att sätta upp den nedrivna tråden. Naturligtvis gick djuren ut igen, eftersom sensommaren blommade som starkast och att det serverades hur mycket mat som helst på de ännu oskördade sädesfälten. Massor av irriterade samtal från kringboende bönder och trädgårdsägare följde. Korna blev tämligen förvildade och lät sig inte infångas vilket inte bidrog till att förbättra grannsämjan.

Borås djurpark föreslog att korna skulle skjutas med bedövingsampuller, men detta visade sig vara omgärdat med mycket om och men att det inte gick att genomföra. Naturligtvis hade det gått att skjuta ihjäl dem, men det ville man undvika i det längsta. Jag ringde en avlägsen bekant i Halland som tillbringat femton år i Kanada som cowboy. Han förebrådde mig för valet av boskapsras, som enligt honom var ett dj-a skit som man inte skulle ha i det här landet. Jag fick också bannor för att jag inte hade ringt honom genast, för då hade han tagit dom med lasso. Men nu var det försent, nu var det var bara att skjuta.

Emellertid visade han mig hur man fångade borttappade kor way out west genom att bygga en "kofälla", betad med något gott. Han lånade mig utrustning till detta, vilket sysselsatte gossar och personal ytterligare några dagar. Emellertid - inte en ko så långt ögat nådde och heltomt i den kanadensiska kofällan. Lyckligtvis var det rätt lugnt på grannfronten, korna hade vandrat vidare till nya orörda sädesfält. Efter några veckor blir jag uppringd av en bonde ett par mil bort som säger att han har mina kor på sina ägor. Han har lyckats stängsla in dem på en udde vid en sjö och det var ingen akut fara. Men korna måste ändå därifrån.. Ett gediget planerande vidtog. Eftersom korna vid det här laget var ordentligt förvildade, var det inte möjligt att transportera dem med vanlig djurtransport, bedöva gick fortfarande inte och skjuta ville vi inte heller. Så vad göra? Vi hade hästar och kunde rida och vi ville leka cowboy, varför den enda återstående möjligheten att få hem korna levande, var att ta dit hästarna, få ut korna på vägen och fösa dem tillbaka de två milen tillbaka.

För att få litet hjälp, ringde jag mina kompisar i westernridklubben som med entusiasm kastade sig över detta uppdrag. Dessutom hade vi några elever som inte hade något emot detta äventyr. De mer försiktiga (förståndiga(?)) eleverna vägrade. Dem placerade vi ut på ställen där korna skulle kunna avvika från den smala vägen. En av mina ridkompisar upphöjdes till ledare för projektet, eftersom hon hade tillbringat en kortare tid på en ranch i USA. Proffset i Halland tog sin hand ifrån projektet.

Efter ett visst inledande strul fick vi ut korna på vägen och det flöt på riktigt bra i någon mil. En ryttare red framför korna och en bil körde framför henne för att varna eventuell mötande trafik. Efter ett tag tyckte ryttaren längst fram att det gick så bra så att hon kunde öka farten lite och övergick till trav. Mindre lyckat, eftersom eleverna

inte

hade riktigt samma koll på sina hästar, de tryckte på korna som naturligtvis ökade farten, eleverna bakom tryckte på ytterligare och snart övergick hela expeditionen i en vild jakt efter flyende kor. Eleverna ramlade av, vilket också gav oss ett antal herrelösa hästar att försöka ringa in..

Vid det här laget hade bebyggelsen tätat, villaträdgårdarna stod som spön i backen och naturligtvis drog sig inte korna för att stöka runt ibland rosenrabatter och tidigare välskötta gräsmattor. Detta hade förstås till följd att villaägarna och en del kringboende bönder engagerade sig i kofösningen, vilket fick oss att förlora den sista biten av kontroll. För trots allt hade vi åtminstone en del av korna under kontroll, när villaägare och kringboende bönder gav sig in i leken och skrämde bort kossorna, som flydde till skogs och höll sig borta tills maten tog slut frampå hösten. Deras öde beseglades när traktens älgjaktlag fick extra tilldelning i form av av förvildad Highland cattle.

Några månader senare stängdes institutionen, vilket inte hade något samband med ovanstående äventyr, utan mer på kommunernas samlade motstånd mot att institutionsplacera ungdomar överhuvudtaget.

Någon ur personalen fick tag i ett kadaverhuvud efter en av kossorna, som hängdes upp på en stolpe vid infarten, när personal och elever lämnade den för gott. Det såg ut som om kohuvudet skrattade åt oss. Undrar någon vad som hände med institutionens hästar, är svaret att alla fick goda hem.

Tyvärr är jag inte lika säker på att så var fallet med eleverna.

Tommy Eliasson